

Forskningsformidling i danske tidsskrifter

Om muligheden for fri adgang til vitenskapelige artikler

Gunnar Sivertsen og Birger Larsen

Rapport 23/2012

NIFU

Forskningsformidling i danske tidsskrifter

Om muligheden for fri adgang til videnskabelige artikler

Gunnar Sivertsen og Birger Larsen

Rapport 23/2012

Rapport 23/2012

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Styrelsen for Forskning og Innovation,
Adresse Bredgade 40, 1260 København K

Trykk Link Grafisk

ISBN 978-82-7218-843-5
ISSN 1892-2597

www.nifu.no

Forord

Denne undersøkelsen av danskspråklige tidsskrifter med forskningsformidling er utført av NIFU våren 2012. Oppdragsgiver er Styrelsen for Forskning og Innovation ved Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser. Vi takker for oppdraget.

Undersøkelsen er gjort i samarbeid med Det Informationsvidenskabelige Akademi (IVA) i København. Ved IVA har Birger Larsen ledet arbeidet med å innhente og sammenstille opplysninger fra tidsskriftene. Ved NIFU har Gunnar Sivertsen vært ansvarlig for å utarbeide spørsmålene til tidsskriftene, analysere data og utarbeide den endelige rapporten. Vi takker for samarbeidet.

Ved IVA har en gruppe studenter vært i sving med å innhente svar fra tidsskrifter og forlag, som på sin side har brukt av sin tid og kompetanse på å besvare mange spørsmål om tidsskriftenes drift. Vi takker alle for innsatsen og håper at også deltakerne i undersøkelsen kan ha nytte av den oversikten som her framkommer.

Oslo, juni 2012

Sveinung Skule
Direktør

Liv Langfeldt
Forskningsleder

Innhold

Sammenfatning og vurderinger	7
1 Innledning	10
1.1 Oppdraget	10
1.2 Gjennomføringen	10
2 Tidsskrifter med forskningsformidling på dansk	11
2.1 Innledning	11
2.2 Utvalget av tidsskrifter	11
2.3 Fagtilknytning	12
2.4 Årgangsvolum og type tidsskrifter	14
2.5 Støtte fra forskningsråd	15
2.6 Redaksjonelle ressurser	15
2.7 Forfatterkrets og redaksjonelle prosedyrer	16
2.8 Forlagsrelasjoner	16
2.9 Distribusjon	17
2.10 Tilgang til trykt utgave	18
2.11 Tilgang til elektronisk utgave	19
2.12 Muligheter for egenarkivering	20
2.13 Sammenfatning	20
3 Analyser av muligheten for fri tilgang	22
3.1 Innledning	22
3.2 Foreningstidsskrifter (uten forlag)	22
3.3 Tidsskrifter utgitt av offentlige institusjoner	23
3.4 Tidsskrifter i kommisjon hos forlag	24
3.5 Tidsskrifter som er sitt eget forlag	24
3.6 Tidsskrifter som utgis av forlag	25
3.7 Sammenfatning	26
Vedlegg A – Oppdragsbeskrivelse	28
Vedlegg B – 86 tidsskrifter som er med i undersøkelsen	30
Vedlegg C – Følg brev til tidsskriftene fra Styrelsen for Forskning og Innovation	32

Sammenfatning og vurderinger

Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge situasjonen for forskningsformidling i danskspråklige tidsskrifter med henblikk på muligheten for å gi fri adgang til vitenskapelige artikler. Undersøkelsen skal vise omfanget av forskningsformidling i tidsskriftene, i hvilken grad det er innført elektronisk publisering, og hvordan denne er finansiert. Undersøkelsen skal kunne brukes som et grunnlag for videre overveielser for å styrke forskningsformidlingen på området.

I alt 109 tidsskrifter ble kontaktet med detaljerte spørsmål om innholdet i og organiseringen av utgivelsen. Av disse fikk vi svar fra 86 tidsskrifter. Disse 86 tidsskrifter kan regnes som et representativt utvalg av danskspråklige tidsskrifter med forskningsformidling. Alle typiske utgivelsesmodeller er representert.

Mange av dem er vitenskapelige tidsskrifter hvor innholdet i hovedsak består av forskningsartikler, mens andre er hybridtidsskrifter hvor forskningsartiklene inngår som en mindre del av stoffet, og hvor leserkretsen i større grad representerer en profesjonsgruppe, en samfunnssektor, et populærvitenskapelig interessefelt eller kulturlivet utenfor forskningen. Hybridtidsskriftene forekommer særlig i rettsvitenskap, sunnhetsvitenskap, naturvitenskap og teknologi og i estetiske fag (dans, drama og musikk). Det er også innslag av hybridtidsskrifter i arkeologi, nordisk litteratur, erhvervsøkonomiske fag og pedagogikk. Mens hybridtidsskriftene kan utkomme med mange hefter og sider pr. år, er de vitenskapelige tidsskriftene, som stort sett kun er utbredt i humaniora og pedagogikk, ofte små og har relativt liten distribusjon.

Generelt har humaniora og samfunnsfag relativt mange danskspråklige tidsskrifter, mens naturvitenskap og sunnhetsvitenskap har relativt få, fordi man her sjeldnere publiserer på dansk. Hvis vi regner historie og arkeologi sammen, tilhører 60 prosent av de undersøkte tidsskriftene kun fire fagområders forskningsformidling: *nordisk språk og litteratur, historie og arkeologi, pedagogikk og rettsvitenskap*. Det er særlig i disse fagområder at virkningen av en eventuell fri adgang til vitenskapelige artikler på dansk vil være størst.

Særlig tidsskriftene i humaniora og pedagogikk har begrensede redaksjonelle og økonomiske ressurser. Derimot kan økonomien og ressurstilgangen være god i en del av hybridtidsskriftene som følge av et stort antall medlemsabonnenter eller et kommersielt marked av profesjonsgrupper.

Kun vel en tredjedel av tidsskriftene utgis kommersielt (utgis av forlag eller på eget forlag). De øvrige utgis av organisasjoner eller institusjoner i eller utenfor forskningen. Dette betyr at det enten er forskerne og deres organisasjoner eller institusjoner, eller andre organisasjoner eller institusjoner som bidrar til å formidle forskning, som råder over tidsskriftenes økonomi og eventuell elektronisk tilgang, i nesten to fjerdedeler av tidsskriftene. Tidsskriftene som utgis kommersielt, finnes primært innen

nordisk litteratur, erhvervsøkonomi og især i rettsvitenskap. Her råder forlagene selv over økonomi og eventuelle elektronisk tilgang.

Antall og antall tidsskrifter pr. type forlagsrelasjon (utgivelsesmodell). (Tilsvare tabell 2.5.)

Utgivelsesmodell	Tidsskrifter	Andel
Foreningstidsskrift	27	31 %
Utgis av forlag	26	30 %
Offentlig institusjon	17	20 %
I kommisjon hos forlag	11	13 %
Eget forlag	5	6 %
Sum	86	100 %

Av de 86 tidsskriftene utkommer 73 i trykt utgave, alle mot betaling. På den annen side er det *fri tilgang til elektroniske utgaver av hele 40 av de 86 tidsskriftene*. Blant disse må man vente en tid (embargo) på fri tilgang i 17 av tidsskriftene. I de øvrige 23 tidsskrifter, hvorav de fleste er små tidsskrifter i humaniora og pedagogikk, er det fri tilgang umiddelbart etter publisering. Dette innebærer at det er umiddelbar fri tilgang til 15 prosent av de 86 tidsskriftenes forskningsartikler, mens det er fri tilgang etter en ventetid til ytterligere 15 prosent av forskningsartiklene. Andelene av frie *artikler* er mindre enn andelene av *tidsskrifter* med fri tilgang, fordi en del av de store hybridtidsskriftene har elektronisk tilgang mot betaling.

Hele 50 tidsskrifter tillater at forfatterne arkiverer manuskripter i åpne institusjonelle arkiver. 28 tidsskrifter sier nei til arkivering. Halvparten av dem er kommersielle og innenfor rettsvitenskap. Åtte tidsskrifter har ikke svart på dette spørsmålet.

Muligheten for fri elektronisk tilgang til forskningsformidling – både som realitet og potensiale – finnes i størst grad hos de tidsskrifter som utkommer uavhengig av forlag hos institusjoner og foreninger, dernest hos de tidsskriftene som institusjoner eller foreninger utgir i samarbeid med et forlag. Fri tilgang finnes i minst grad hos de tidsskriftene som forlagene eier og driver selv på kommersiell basis, og her synes potensialet av samme grunn å være minst. Men dette bildet nyanseres hvis vi også bemerker fagforskjeller.

I **humaniora og pedagogikk**, som omfatter 51 av de 86 tidsskriftene, er tidsskriftene som oftest små og har begrensede økonomiske ressurser. Mange av dem er *foreningstidsskrifter*. Overraskende mange av disse utkommer ennå kun i trykt utgave, mens noen tidsskrifter på den helt andre siden har funnet grunnlag for fri tilgang til elektroniske utgaver, i en del tilfeller med embargo. Det er også mange tidsskrifter i disse fagene som utgis av *offentlige institusjoner*, og blant disse er det relativt mange som allerede har funnet modeller for fri elektronisk tilgang til vitenskapelige artikler. Modellene er antakelig basert på at utgivelsen finansieres innenfor institusjonsbudsjettene. En del humanistiske og pedagogiske tidsskrifter utkommer i *samarbeid med (i kommisjon hos) forlag*. Blant dem er det også overraskende mange som ennå ikke utkommer i elektronisk utgave. Det samme gjelder for fire humanistiske tidsskrifter som *eies og drives av forlagene* som de utkommer på. Bildet er altså svært variert. Fri tilgang til elektroniske utgaver er langt på vei realisert i tidsskrifter som drives av institusjoner og i enkelte tilfeller i foreningstidsskrifter. På den annen side er en elektronisk utgave ennå ikke realisert av forlagene i en del tilfeller. Muligheten for økende fri tilgang til de mange små og ressursvake tidsskriftene i humaniora og pedagogikk består antakelig i å la tidsskriftene og deres utgiverorganisasjoner møtes for å utveksle erfaringer. Da kan man vise frem og diskutere de relativt mange tilfellene hvor fri elektronisk tilgang allerede er realisert.

I **samfunnsfagene** (foruten pedagogikk) er 26 tidsskrifter med i denne undersøkelsen, herav 18 er i rettsvitenskap. Her dominerer kommersielle utgivelsesmodeller hvor noen få forlag eier og råder over tidsskriftene. I mange tilfeller er det tale om hybridtidsskrifter hvor både innholdet og leserkretsen i mindre grad er dominert av forskere. Forlagene selv meddeler at fri tilgang ikke er ønskelig. Men det

kan være verdt å høre hvordan forskerne som publiserer i disse tidsskriftene ser på muligheten til for eksempel å gi fri tilgang etter embargo, noe som i liten grad er gjennomført ennå, eller å gi fri tilgang til kun de relativt få originalartiklene i hvert nummer som er skrevet av forskere og som utkommer med fagfelleevaluering.

I **sunnhetsvitenskap** er kun seks tidsskrifter med i undersøkelsen (fordi man sjeldnere publiserer på dansk her). Det typiske tidsskrift utgis av fagets danske profesjonsforening og har mange abonnenter og god økonomi. Blant disse finnes flere varianter: fri elektronisk tilgang, både med og uten embargo, og betaling gjennom abonnement og/eller medlemskap. Muligheten for å få fri elektronisk tilgang i alle disse tidsskriftene kan være å åpne for fri tilgang til *vitenskapelige* artikler, men ikke til det øvrige innholdet. Dette er en kjent modell internasjonalt, og man kan regne med at tidsskriftene allerede har vurdert den.

I **naturvitenskap og teknologi** er kun tre tidsskrifter med i undersøkelsen (fordi man sjeldnere publiserer på dansk her). Alle tre har sine største målgrupper utenfor forskningen, og alle har fri tilgang til den elektroniske utgaven, det ene med embargo.

Sammenfattende ser det ut til at potensialet for økt fri elektronisk tilgang til forskningsformidling i *danskspråklige* tidsskrifter er størst blant de mange tidsskrifter i **humaniora og pedagogikk**, dels fordi disse tidsskriftene i mindre grad er preget av veletablerte kommersielle interesser og i større grad utkommer med et allment siktemål, dels fordi man her finner velfungerende eksempler på fri elektronisk tilgang side om side med tidsskrifter som ennå kun utkommer i trykt utgave.

Potensialet for å øke den frie elektroniske tilgang er ellers størst i **tidsskrifter som eies av organisasjoner eller institusjoner med tilknytning til forskningen** og som enten utgir tidsskriftet selv eller i kommisjon hos et forlag. I denne typen tidsskrifter er fri tilgang allerede mest utbredt, men på den annen side er det relativt mange som ennå ikke utkommer i elektronisk form.

I tidsskrifter som **eies og drives av kommersielle forlag**, eller som selvstendige kommersielle enheter, er elektroniske utgaver mer utbredt, men til gjengjeld avhengig av betaling. Fri tilgang etter embargo er i liten grad gjennomført ennå. Forskere som publiserer i disse tidsskriftene kan ha interesse av at dette gjennomføres.

1 Innledning

1.1 Oppdraget

Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge situasjonen for forskningsformidling i danskspråklige tidsskrifter med henblikk på muligheten for å gi fri adgang til vitenskapelige artikler. Undersøkelsen skal vise omfanget av forskningsformidling i tidsskriftene, i hvilken grad det er innført elektronisk publisering, og hvordan denne er finansiert. Undersøkelsen skal kunne brukes som et grunnlag for videre overveielser for å styrke forskningsformidlingen på området.

Oppdragsbeskrivelsen finnes i vedlegg A. En liste over tidsskrifter som inngår i undersøkelsen finnes i vedlegg B. I avsnitt 2.2 i neste kapittel fremgår hvordan tidsskriftene ble valgt ut innenfor den listen over tidsskrifter som fulgte med oppdragsbeskrivelsen.

1.2 Gjennomføringen

Undersøkelsen er utført av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) med Det Informationsvidenskabelige Akademi (IVA) som underleverandør. Ved IVA har Birger Larsen ledet arbeidet med å innhente og sammenstille opplysninger fra tidsskriftene. Ved NIFU har Gunnar Sivertsen vært ansvarlig for å analysere data og utarbeide den endelige rapporten.

Sivertsen har også vært ansvarlig for å utforme spørsmålene til tidsskriftene. Studenter ved IVA har hatt den direkte kontakten med tidsskriftene og innhentet svarene. Ved første henvendelse til tidsskriftene fulgte et følgebrev fra Styrelsen for Forskning og Innovation. Dette er gjengitt i vedlegg C.

Rapporten har to hovedkapitler. Kapittel 2 gir oversikt og nærmere informasjon om tidsskriftene. I dette kapitlet er tidsskriftene inndelt etter fag. Kapittel 3 analyserer tidsskriftene ut fra muligheten for fri tilgang. Her er tidsskriftene inndelt etter deres forlagsrelasjoner, dvs. etter hvem som har ansvaret for utgivelsen og eierskapet til tidsskriftet.

Enkelte av tidsskriftene har ønsket anonymisering av den informasjonen de har gitt oss. Derfor er alle tidsskrifters opplysninger anonymisert i rapporten.

2 Tidsskrifter med forskningsformidling på dansk

2.1 Innledning

Dette kapitlet gir oversikt og nærmere informasjon om de danskspråklige tidsskriftene som er med i undersøkelsen ved å inndele dem etter *fagtilknytning*. For hvert fag eller fagområde benytter vi tidsskriftenes svar på våre spørsmål til å beskrive situasjonen og mangfoldet mellom dem ut fra følgende variabler:

- Årgangsvolum og type tidsskrift (vitenskapelige tidsskrifter/ hybridtidsskrifter)
- Støtte fra forskningsråd
- Redaksjonelle ressurser
- Forfatterkrets og redaksjonelle prosedyrer
- Forlagsrelasjoner
- Distribusjon
- Tilgang til trykt utgave
- Tilgang til elektronisk utgave
- Muligheter for egenarkivering

Vi begynner kapitlet med å forklare hvordan utvalget av 86 tidsskrifter til undersøkelsen er foretatt.

2.2 Utvalget av tidsskrifter

Utgangspunktet for undersøkelsen har vært en liste over 183 tidsskrifter som ble valgt ut ved Styrelsen for Forskning og Innovation etter følgende kriterier:

- De publiserer vitenskapelige artikler med fagfellevurdering og hadde bidrag fra danske universiteter i 2010 (dvs. at de ga poeng i den bibliometriske forskningsindikator)
- De publiserer på dansk og er organisatorisk forankret i Danmark.

Etter nærmere undersøkelse og kontakt med tidsskriftene viste det seg at 74 tidsskrifter likevel ikke innfridde kriteriene. De var nedlagt eller uten vitenskapelig innhold, de publiserte på engelsk, eller de var forankret i andre nordiske land. Av de gjenstående 109 tidsskrifter var det 86 som svarte på våre henvendelser og bidro til undersøkelsen. Tidsskrifter som ikke svarte, fikk gjentatte henvendelser på e-mail og telefon. En liste over de 86 tidsskriftene som til slutt kom med i undersøkelsen, er gitt i vedlegg B.

Vi vurderer disse 86 tidsskrifter som et representativt og relativt bredt utvalg av danske tidsskrifter med vitenskapelig innhold. De dekker alle fagområder (dansk: hovedområder) og alle de viktigste modeller for finansiering, organisering og distribusjon av tidsskrifter, noe dette kapittelet vil vise.

En viss begrensning består likevel i at enkelte sentrale vitenskapelige tidsskrifter på dansk ikke var kommet med på den opprinnelige listen, for eksempel *Dansk Sociologi*, *Historisk Tidsskrift* og *Tidsskriftet Antropologi*. Men slike tidsskrifter kan identifiseres på en enkel måte hvis man i neste omgang ønsker å gå i dialog med flere av de sentrale vitenskapelige tidsskrifter som publiserer på dansk.

På den annen side har utvalget en verdifull bredde ved at det også dekker tidsskrifter som ikke kun utgir artikler av forskere, men også i stor grad av forfattere med en annen bakgrunn. Slike tidsskrifter har ofte større spredning innenfor bestemte profesjoner eller samfunnssektorer, eller innenfor kulturlivet eller et populærvitenskapelig interessefelt. Ved at disse tidsskriftene har kommet med i undersøkelsen, kan vi beskrive en større variasjon i utgivelsesmodellene. Derfor har vi også beholdt ni tidsskrifter i vår undersøkelse som meddeler at de *ikke* har ekstern fagfelleevaluering av artiklene (dette er et kriterium for å komme med på autoritetslisten for den bibliometriske forskningsindikator).

2.3 Fagtilknytning

Tidsskriftenes fagtilknytning er vist i vedlegg B. Inndelingen i fire hovedområder (HUM, SAM, NAT/TEK, SUND) og i faggrupper er den samme som i autoritetslisten for den bibliometriske forskningsindikator, som de 86 tidsskriftene er utvalgt fra. Hele autoritetslisten har mer enn 20 000 vitenskapelige tidsskrifter fra hele verden.

Hvis man sammenligner fordelingen av fag på den store internasjonale listen med fordelingen av fag i listen over 86 danske tidsskrifter, finner man at humaniora og samfunnsvitenskap har større andeler av tidsskriftene på den danske listen. Mens humaniora har 26 prosent av tidsskriftene på den internasjonale listen, er det 47 prosent humanistiske tidsskrifter på den danske listen. Samfunnsvitenskap har 25 prosent av tidsskriftene på den internasjonale listen, men 40 prosent av tidsskriftene på den danske listen. Grunnen er at man i disse hovedområdene i større grad publiserer på dansk når man publiserer vitenskapelig. Derfor har de også et relativt større antall vitenskapelige tidsskrifter som publiserer på dansk. Også i andre land bruker kultur- og samfunnsfagene i større grad nasjonalspråket i vitenskapelig publisering.

Et mer nyansert bilde gir *tabell 2.1*, hvor vi har spesifisert de fagene som har tre eller flere tidsskrifter i utvalget av 86 tidsskrifter.

Tabell 2.1. Antall tidsskrifter pr. faggruppe og hovedområde. Faggrupper med tre eller flere tidsskrifter er spesifisert.

Hovedområde	Fag	Tidsskrifter
HUM	Nordisk sprog og litteratur	11
HUM	Arkæologi, Konserveringsvidenskab	8
HUM	Teologi og Religionsvidenskab	5
HUM	Dans, Drama, Musik	5
HUM	Historie	4
HUM	Andre humanistiske fag	7
HUM	Sum	40
SAM	Erhvervsøkonomiske fag	3
SAM	Retsvidenskab	18
SAM	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik	11
SAM	Statskundskab	3
SAM	Andre samfunnsfag	2
SAM	Sum	37
NAT/TEK	Naturvidenskab & Teknik	3
SUND	Sundhedsvidenskab	6
Totalt		86

Også *innenfor* HUM og SAM er det en overrepresentasjon av visse fag som publiserer særlig mye på dansk. Rettsvitenskap har vel halvparten av alle tidsskrifter innenfor SAM i det danske utvalget, mens den tilsvarende andelen på den internasjonale listen er 9 prosent. Nordisk språk og litteratur har vel en fjerdedel av alle tidsskrifter innenfor HUM i det danske utvalget, mens den tilsvarende andel på den internasjonale listen er to prosent. Omvendt er en del mer internasjonalt orienterte kultur- og samfunnsfag underrepresentert i det danske utvalget. Dette er ikke tilfeldig, men skyldes ulike publiseringsmønstre som kan oppsummeres slik for alle fire hovedområder:

- *Naturvitenskap og teknologi* er nesten ikke representert på den danske listen fordi man her nesten aldri publiserer på dansk. De tre unntakene er tidsskrifter som dekker områder som har en praktisk samfunnsmessig eller en populærvitenskapelig interesse.
- *Sunnhetsvitenskap* er heller ikke særlig godt representert på den danske listen. Også her publiserer man som regel i internasjonale tidsskrifter. Viktige unntak er helseprofesjonenes foreningstidsskrifter, som har egne seksjoner for vitenskapelige artikler på dansk. Tre av de viktigste av disse er med i undersøkelsen sammen med tre sektortidsskrifter.
- Blant *samfunnsfagene*, som generelt er bedre representert i undersøkelsen, er særlig pedagogikk og rettsvitenskap overrepresentert. Forklaringen er at disse fagene i større grad har et nasjonalt orientert publiseringsmønster og en stor profesjonell leserkrets utenfor forskningen. Samfunnsfag hvor forskerne oftere henvender seg internasjonalt når de publiserer vitenskapelig, har færre danske tidsskrifter (som regel kun ett hver) og er derfor i mindre grad med i vår undersøkelse.
- Humaniora er særlig godt representert i undersøkelsen, men også her er enkelte fag sterkt overrepresentert, nemlig fag som for en stor del befatter seg danske emner (dansk litteratur, historie og arkeologi) eller henvender seg til et kulturelt praksisfelt (estetiske fag, teologi). De internasjonale humanistiske fag er underrepresentert fordi de har få eller ingen vitenskapelige tidsskrifter på dansk.

Hvis vi regner historie og arkeologi sammen, tilhører 52 av de danske tidsskriftene (60 prosent) kun fire fagområders forskningsformidling: *nordisk språk og litteratur, historie og arkeologi, pedagogikk og rettsvitenskap*. Det er særlig i disse fagområder at virkningen av fri adgang til vitenskapelige artikler på dansk vil være størst, hvis dette er ønskelig og mulig.

I det følgende beskrives tidsskriftene nærmere med utgangspunkt i faginnndelingen i tabell 2.1. Faggruppen «Arkæologi og konserveringsvidenskab» forkortes til «Arkæologi», mens faggruppen «Pædagogik, Uddannelse, Didaktik» forkortes til «Pædagogik».

2.4 Årgangsvolum og type tidsskrifter

I *tabell 2.2* vises det gjennomsnittlige antall hefter, sider og forskningsartikler pr. år i fagene. Tidsskriftene har generelt større årgangsvolum i NAT/TEK og SUND. I de humanistiske fag er volumet minst pr. tidsskrift. De utkommer med gjennomsnittlig omkring to hefter og omkring ti forskningsartikler i året. I samfunnsfagene generelt er frekvensen dobbelt så høy.

Tabell 2.2. Gjennomsnittlig antall hefter, sider og forskningsartikler pr. år innen hver faggruppe eller hovedområde.

Fag	Tidsskrifter	Hefter pr. år (gjennomsnitt)	Sider pr. år (gjennomsnitt)	Forskningsartikler pr. år (gjennomsnitt)
Arkæologi	8	1,6	154,0	10,9
Dans, Drama, Musik	5	2,0	199,0	5,6
Historie	4	2,0	246,5	9,0
Nordisk litteratur og språk	11	1,9	228,5	14,2
Teologi og rel.videnskab	5	2,0	230,0	11,6
Andre humanistiske fag	7	1,9	253,1	13,1
Erhvervsøkonomiske fag	3	6,0	393,0	25,0
Pædagogik	11	3,2	325,8	17,3
Retsvidenskab	18	9,8	1041,3	9,3
Statskundskab	3	4,0	300,0	24,3
Andre samfunnsfag	2	3,0	270,0	15,5
Naturvidenskab & Teknik	3	5,7	317,7	14,0
Sundhetsvidenskab	6	13,2	980,7	125,0

I samfunnsfagene er likevel rettsvitenskap et unntak: Her publiseres man relativt få forskningsartikler innenfor relativt mange hefter og sider pr. år. Tidsskriftene er med andre ord mest preget av annet stoff enn forskningsartikler. Det samme gjelder i naturvitenskap og teknologi, og det gjelder til en viss grad i sunnhetsvitenskap. Ser man tilbake på humaniora, er det også relativt få artikler i forhold til sidetallet i fagkategorien «Dans, Drama, Musik». Disse forskjellene gir anledning til å skille mellom to typer tidsskrifter:

- *Vitenskapelige tidsskrifter*, som i hovedsak publiserer forskningsartikler
- *Hybridtidsskrifter*, som publiserer forskningsartikler, men hvor annet stoff dominerer

Tidsskriftene ble spurt om det er «mest forskere» eller «også andre grupper» som publiserer i tidsskriftene. Sistnevnte svar er hyppigst i gruppen av hybridtidsskrifter, som publiserer for større profesjonsgrupper, praksisfelt eller samfunnssektorer utenfor forskningen, men som likevel gir redaksjonell plass til forskningsartikler. Hybridtidsskriftene forekommer særlig i rettsvitenskap, sunnhetsvitenskap, naturvitenskap og teknologi og i den estetiske faggruppen for dans, drama og musikk. Det er også innslag av hybridtidsskrifter i arkeologi, nordisk litteratur, erhvervsøkonomiske fag og pedagogikk.

Som det fremgår av *tabell 2.2*, er hybridtidsskriftene i rettsvitenskap og sunnhetsvitenskap både i utgivelsesfrekvens og årlig sidetall av en helt annen størrelse enn de vanligste vitenskapelige tidsskrifter i humaniora og samfunnsvitenskap. Særlig i rettsvitenskap og sunnhetsvitenskap kan man derfor forvente en organisering og økonomi i utgivelsene som er vesentlig forskjellig fra den man finner i små humanistiske og samfunnsvitenskapelige tidsskrifter. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 3.

2.5 Støtte fra forskningsråd

Det Frie Forskningsråd støtter 25 vitenskapelige tidsskrifter, blant dem 17 danskspråklige. Blant disse var 12 kommet med på listen fra VUS. Samtlige har gitt svar til undersøkelsen. Dessuten har undersøkelsen fått svar fra et tidsskrift som støttes av forskningsrådenes felles nordiske publiseringsnemnd (NOP-HS) og som har forankring i Danmark. *Tabell 2.3* viser hvordan de 13 tidsskriftene med forskningsrådsstøtte fordeler seg mellom hovedområdene, og hvor store andeler av hovedområdet tidsskrifter og årlige antall forskningsartikler de utgjør. (Som vist i *tabell 2.1*, er det totalt 40 tidsskrifter i HUM, 37 i SAM, 3 i NAT/TEK, og 6 i SUND.)

I humaniora går forskningsrådsstøtten går til en fjerdedel av tidsskriftene og en tredjedel av forskningsartiklene. Andelene er lavere i de andre hovedområdene. Det er altså kun i humaniora at forskningsrådsstøtten har en viss betydning og eventuelt kan ses i sammenheng med fri tilgang. Man kan også merke seg at en del av de sentrale danskspråklige vitenskapelige tidsskrifter i humaniora og samfunnsvitenskap ikke lenger utkommer med støtte fra forskningsråd, men gjorde det tidligere. Enkelte av disse sentrale tidsskrifter er ikke kommet med i denne undersøkelsen.

Tabell 2.3. Antall og andel tidsskrifter og forskningsartikler pr. hovedområde som utkommer med støtte fra forskningsråd.

	Antall tidsskrifter	Andel av hovedområdet	Forsknings- artikler pr. år	Andel av hovedområdet
HUM	10	25 %	112	32 %
SAM	2	5 %	30	6 %
NAT/TEK	0	0 %		0 %
SUND	1	17 %	16	3 %
Sum	13	18 %	158	11 %

2.6 Redaksjonelle ressurser

Tidsskriftene fikk spørsmål om redaksjonsarbeidet er honorert, inngår i lønnet hovedstilling, assisteres av en redaksjonssekretær eller assisteres av forlaget, dvs. fire spørsmål hvor vi ga fire svarmuligheter:

- Arbeidet er honorert (ja/delvis/kun lidt/nej)
- Arbeidet inngår som lønnet hovedstilling (ja/delvis/kun lidt/nej)
- Assisteres av redaksjonssekretær (ja/delvis/kun lidt/nej)
- Assisteres fra forlaget (ja/delvis/kun lidt/nej)

Vi har aggregert de samlede svarene på en slik måte at tidsskriftene lar seg inndele i tre grupper med henholdsvis gode, middels og sparsomme redaksjonelle ressurser. Ved aggregeringen er det tatt hensyn til at ved alternativene honorar/lønn og redaksjonssekretær/forlag kan det ene ofte forekomme uten det andre og likevel gi gode redaksjonelle ressurser. Resultatet fremgår av *tabell 2.4*. Som vi ser, er redaksjonene best forsynt med ressurser i rettsvitenskap og sunnhetsvitenskap, fagområdene som preges av store hybridtidsskrifter. Også samfunnsfagene har relativt gode redaksjonsressurser, med unntak av en del tidsskrifter i pedagogikk.

Akademikere forvalter sin tid til forskning fritt og anvender den ofte til andre aktiviteter med nær tilknytning til forskningen, for eksempel redaksjonelt arbeid. I tidsskrifter med akademikere i redaksjonen er det derfor vanlig å gjøre redaksjonelt arbeid «gratis». Ved å spare inn på redaksjonens utgifter kan inntektene brukes til å dekke de øvrige nødvendige utgifter. Tilgangen på redaksjonelle ressurser kan derfor være en indikator på tidsskriftets generelle økonomiske situasjon. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 3 nedenfor.

Tabell 2.4. Antall og andel tidsskrifter som svarer at de redaksjonelle ressurser er gode, middels eller sparsomme. Tabellen omfatter 85 tidsskrifter (ett svarte ikke på spørsmålet).

Fag	Tidsskrifter	Redaksjonsressurser		
		Gode	Middels	Sparsomme
Arkæologi	8	0 %	38 %	63 %
Dans, Drama, Musik	5	20 %	20 %	60 %
Historie	4	25 %	0 %	75 %
Nordisk litteratur og sprog	11	27 %	36 %	36 %
Teologi og Religionsvitenskap	4	0 %	0 %	100 %
Andre humanistiske fag	7	14 %	57 %	29 %
Erhvervsøkonomiske fag	3	67 %	0 %	33 %
Pædagogik	11	27 %	18 %	55 %
Retsvitenskap	18	67 %	17 %	17 %
Statskundskab	3	33 %	67 %	0 %
Andre samfunnsfag	2	50 %	50 %	0 %
Naturvitenskap & Teknik	3	0 %	33 %	67 %
Sundheitsvitenskap	6	67 %	17 %	17 %
Totalt	85	34 %	26 %	40 %

2.7 Forfatterkrets og redaksjonelle prosedyrer

De fleste tidsskrifter svarer at manuskriptene ikke kun kommer fra Danmark, men også fra det øvrige Norden, selv om tidsskriftene for det meste har en dansk forfatterkrets. Historie og rettsvitenskap har i størst grad en utelukkende dansk forfatterkrets, mens pedagogikk i størst grad har en nordisk forfatterkrets.

I alle fag mottar tidsskriftene et høyere antall manuskripter til forskningsartikler enn de velger å publisere. Godt over halvparten av manuskriptene publiseres i de fleste fag. I hybridtidsskriftene er refusjonsprosenten lavere enn i vanlige vitenskapelige tidsskrifter.

I ni av tidsskriftene oppgir redaksjonene at de ikke benytter ekstern fagfelleevaluering. Alle er hybridtidsskrifter, og kun to av dem utgir vitenskapelige artikler i et visst omfang. Tre av dem oppgir ingen vitenskapelige artikler til statistikken og kan egentlig verken regnes som vitenskapelig tidsskrift eller hybridtidsskrift.

For øvrig har 60 tidsskrifter ekstern fagfelleevaluering for alle artikler, mens 17 tidsskrifter veksler mellom intern (i redaksjonen) og ekstern fagfelleevaluering for sine manuskripter. De største hybridtidsskrifter i utvalget har ekstern fagfelleevaluering for alle vitenskapelige artikler.

2.8 Forlagsrelasjoner

Diskusjonen av muligheten for fri adgang til vitenskapelige artikler er oftest fokusert på *forlag*, fordi diskusjonen startet med en reaksjon på prisnivået hos store tidsskriftsforlag som inngår rammeavtaler med forskningsbibliotekene. Men fra forskningens synspunkt er det viktig også å ha et fokus på det enkelte tidsskrift, som både kan utkomme uavhengig av forlag og i mer eller mindre selvstendige relasjoner til det forlaget de utkommer hos. Som vi skal se i kapittel 3, gir forskjellige typer forlagsrelasjoner også forskjellig grunnlag for fri tilgang til forskningsartikler.

I utvalget av 86 tidsskrifter er det kun 26 tidsskrifter (30 prosent) som utgis av et forlag *som også eier og råder over tidsskriftet*. Se tabell 2.5. Vel halvparten av tidsskriftene utgis av foreninger (27 tidsskrifter) eller offentlige institusjoner (17 tidsskrifter) som *selv sørger for forlagsarbeidet*. Videre er det 11 tidsskrifter som utgis hos et forlag ved å benytte *en kommisjonsavtale*. Dette innebærer at den formelle utgiver er en organisasjon utenfor forlaget som benytter og betaler for forlagets tjenester over

avtalen, men som beholder økonomisk råderett eller medbestemmelse over tidsskriftet. Endelig er det fem tidsskrifter som utgis av redaksjonen *for egen regning* (tidsskriftet er sitt eget forlag).

Tabell 2.5. Antall og antall tidsskrifter pr. type forlagsrelasjon (utgivelsesmodell)

Utgivelsesmodell	Tidsskrifter	Andel
Foreningstidsskrift	27	31 %
Utgis av forlag	26	30 %
Offentlig institusjon	17	20 %
I kommisjon hos forlag	11	13 %
Eget forlag	5	6 %
Sum	86	100 %

Dette mønsteret er imidlertid ujevnt fordelt mellom fagene, se *tabell 2.5*. De 26 tidsskriftene som utgis av forlag som selv råder over dem, er i hovedsak tidsskrifter for *nordisk litteratur*, *erhvervsøkonomi* eller *rettsvitenskap*. Atten av disse tidsskriftene utkommer hos kun to danske forlag, mens de øvrige åtte tidsskrifter utgis av fem forskjellige danske forlag.

De danske universitetsforlagene er i liten grad blant dem som selv råder over egne tidsskrifter. Derimot dominerer de blant forlagene som utgir tidsskrifter i kommisjon for andre organisasjoner. Som vist i *tabell 2.6*, er disse tidsskriftene spredt på mange fag. Tidsskrifter som utgis av offentlige institusjoner som selv sørger for forlagsarbeidet, finnes imidlertid kun i humaniora og i pedagogikk.

Tidsskrifter hvor foreningen selv står for utgivelsen, finnes i alle fag, men i arkeologi og historie og i sunnhetsvitenskap er dette den typiske utgivelsesmodell. I sunnhetsvitenskap skyldes det at *profesjonsforeningene* selv utgir og råder over egne tidsskrifter.

Tabell 2.6. Antall tidsskrifter pr. type forlagsredaksjon (utgivelsesmodell) i det enkelte fag.

Fag	Forenings- tidsskrift	Offentlig institusjon	I kommisjon hos forlag	Eget forlag	Utgis av forlag
Arkæologi	5	2		1	
Dans, Drama, Musik	2	2	1		
Historie	2	2			
Nordisk litteratur og sprog	2	4	1		4
Teologi og Religionsvitenskap	3		1		1
Andre humanistiske fag	1	3	2	1	
Erhvervsøkonomiske fag				1	2
Pedagogikk	5	4	2		
Retsvitenskap			1		17
Statskundskab			1		2
Andre samfunnsfag	1		1		
Naturvitenskap & Teknik	2			1	
Sundhetsvitenskap	4		1	1	
Sum	27	17	11	5	26

2.9 Distribusjon

Kommersielle forlag oppgir ikke opplags- og abonnementsstall for tidsskrifter som de selv eier. Dessuten er det enkelte tidsskrifter som kun utkommer i en elektronisk og fritt tilgjengelig utgave, og som derfor ikke har opplag eller abonnenter. I undersøkelsen mangler vi opplagstall for 61 tidsskrifter og abonnementsstall for 37 tidsskrifter.

Den tilgjengelige informasjon om distribusjon er ujevnt fordelt mellom fag og forlagsrelasjoner. Derfor oppgir vi (med forbehold om mangelfullt grunnlag) kun gjennomsnittlige distribusjonstall pr. hovedområde i *tabell 2.7*. Merk også at kun 25 tidsskrifter oppgir å ha medlemsabonnement. Derfor kan ikke tallene i vedkommende kolonne sammenlignes direkte med de to øvrige.

Tabell 2.7. Gjennomsnittlig antall trykte eksemplarer (pr. utgave), abonnenter og betalende medlemmer for tidsskriftene i hvert hovedområde. Merk at tallgrunlaget for beregningen mangler for en del av tidsskriftene.

Hovedområde	Trykte eksemplarer	Abonnenter	Betalende medlemmer
HUM	1054	609	794
SAM	740	563	331
NAT/TEK	2800	950	2950
SUND	6182	394	3238

Som vi ser, har HUM og SAM har vesentlig lavere tall enn NAT/TEK og SUND. Generelt har humaniora og pedagogikk relativt mange små tidsskrifter som hver især har små årgangsvolumer og relativt få eksemplarer og abonnenter.

Tidsskriftene ble også spurt om tendensen i abonnementsutviklingen. Som vist i *tabell 2.8*, er utviklingen stabil eller nedadgående i de fleste tidsskrifter, men det er likevel kun i samfunnsvitenskap at et flertall av tidsskriftene rapporterer om negativ abonnementsutvikling. Merk at 23 tidsskrifter ikke har svart på dette spørsmålet fordi de ikke har abonnenter eller ikke ønsker å kommentere abonnementsutviklingen.

Tabell 2.8. Antall tidsskrifter som rapporterer om stabilitet eller endring (med mer enn fem prosent) i antall abonnenter de siste tre år.

	Oppgang	Stabilitet	Nedgang	Ubesvart/ uten abonnenter
HUM	4	16	8	12
SAM	3	5	18	11
NAT/TEK	1	2		
SUND	2	1	3	
Sum	10	24	29	23

2.10 Tilgang til trykt utgave

For 73 av de 86 tidsskrifter er tilgangen til trykte hefter avhengig av abonnement og/eller medlemskap. De øvrige 13 tidsskrifter, som alle er i humaniora eller pedagogikk, utkommer kun elektronisk. Av *tabell 2.9* fremgår at de fleste trykte utgaver er basert på abonnementsinntekter og/eller medlemsavgifter.

Blant de 86 tidsskrifter finnes det altså ingen fri tilgang til trykte utgaver. Disse utgavene finansieres med abonnements- og/eller medlemsinntekter. Men slike inntekter finansierer ikke kun produksjonen og distribusjonen av den trykte utgaven, de finansierer driften av tidsskriftet som sådan. Muligheten for fri tilgang til vitenskapelige artikler i elektronisk form oppstår derfor ikke ved kun å fjerne den trykte utgaven. Den elektroniske utgaven og driften av tidsskriftet for øvrig må eventuelt finansieres på en annen måte.

Tabell 2.9. Tilgang til trykt utgave: Antall tidsskrifter pr. fag og finanseringsgrunnlag

Fag	Abonnement	Medlemsavgift	Begge deler	Ingen trykt utgave
Arkæologi	4	2	2	
Dans, Drama, Musik	1		1	3
Historie		2	1	1
Nordisk litteratur og sprog	7	1	1	2
Teologi og Religionsvitenskap	3	1		1
Andre humanistiske fag	3			4
Erhvervsøkonomiske fag	3			
Pædagogik	8	1		2
Retsvitenskap	15		3	
Statskundskab	2		1	
Andre samfunnsfag	1	1		
Naturvitenskap & Teknik	1	2		
Sundheitsvitenskap	1	1	4	
Sum	49	11	13	13

2.11 Tilgang til elektronisk utgave

Elektroniske utgaver mangler ennå i 24 av tidsskriftene. Dette er i hovedsak små tidsskrifter i humaniora eller pedagogikk. Disse tidsskriftene utgir 22 prosent av forskningsartiklene. Se *tabell 2.10*.

På den annen side er det *fri tilgang til elektroniske utgaver av hele 40 av de 86 tidsskriftene*. Blant disse må man vente en tid (embargo) på fri tilgang i 17 av tidsskriftene. I de øvrige 23 tidsskrifter, hvorav de fleste er små tidsskrifter i humaniora og pedagogikk, er det fri tilgang umiddelbart etter publisering. Dette innebærer at det er umiddelbar fri tilgang til 15 prosent av de 86 tidsskriftenes forskningsartikler, mens det er fri tilgang etter en ventetid til ytterligere 15 prosent av forskningsartiklene.

Tabell 2.10. Tilgang til elektronisk utgave. Antall forskningsartikler pr. år (antall tidsskrifter i parentes).

	Gratis	Med embargo	Følger		Uten elektronisk utgave
			Betaling for nedlasting	abonnement/medlemskap	
Arkæologi	10 (1)	23 (2)			54,5 (5)
Dans, Drama, Musik	19 (3)	2 (1)			7 (1)
Historie	23 (2)	8 (1)			5 (1)
Nordisk litteratur og sprog	20 (4)	61 (4)			75 (3)
Teologi og rel.vitenskap	10 (1)	32 (2)			16 (2)
Andre humanistiske fag	52 (5)				40 (2)
Erhvervsøkonomiske fag		40 (1)	18 (1)	17 (1)	
Pædagogik	30,5 (3)	20 (2)			140 (6)
Retsvitenskap		25 (1)		123 (16)	(1)
Statskundskab			49 (2)	24 (1)	
Andre samfunnsfag	15 (1)				16 (1)
Naturvitenskap & Teknik	28 (2)	(1)			
Sundheitsvitenskap	40 (1)	30 (2)		550 (1)	5 (2)
Sum	247,5 (23)	241 (17)	67 (3)	714 (19)	358,5 (24)
Andel	15 % (27 %)	15 % (20 %)	4 % (3 %)	44 % (22 %)	22 % (28 %)

Det er betaling for elektronisk tilgang i 22 tidsskrifter. Blant disse er det tre som tar betaling for direkte nedlasting, mens nitten tidsskrifter tar betaling for innlogging gjennom abonnent og/eller medlemskap. Tidsskrifter med betaling for elektronisk tilgang er særlig vanlig i rettsvitenskap og de øvrige samfunnsfag. For øvrig er det største foreningstidsskriftet i sunnhetsvitenskap blant de som tar betaling. Derfor er nesten halvparten av forskningsartiklene totalt sett knyttet til betaling.

Resultatene i *tabell 2.9* er gjenstand for videre analyser i kapittel 3.

2.12 Muligheter for egenarkivering

Tidsskriftene fikk spørsmål om de tillater at forfatterne arkiverer sine manuskripter i institusjonelle arkiver (såkalt «grønn» tilgang). Resultatet er vist i *tabell 2.11*. Hele 50 tidsskrifter tillater arkivering, og det er kun to tidsskrifter som begrenser tillatelsen til å gjelde det manuskriptet som foreligger før fagfelleevaluering. I 48 tidsskrifter tillates arkivering av det endelige *manuskript* før publisering.

Det er 28 tidsskrifter som svarer nei til arkivering. Halvparten av dem er innenfor rettsvitenskap. Åtte tidsskrifter har ikke svart på spørsmålet.

Tabell 2.11. Mulighet for egenarkivering («grønn tilgang»): Antall tidsskrifter som gir adgang for forfatteren til arkivering ved egen institusjon – som preprint, postprint eller begge deler. Omfatter 78 tidsskrifter (åtte ubesvart).

	Begge deler	Postprint	Preprint	Nei	Ubesvart
Arkæologi	1	3		3	1
Dans, Drama, Musik		4			1
Historie		3		1	
Nordisk litteratur og sprog	2	4		4	1
Teologi og Religionsvitenskap	1	2		2	
Andre humanistiske fag	2	5			
Erhvervsøkonomiske fag	1		1		1
Pædagogik	3	4		1	3
Retsvitenskap	4			14	
Statskundskab	3				
Andre samfunnsfag		1	1		
Naturvitenskap & Teknik	1			1	1
Sundhetsvitenskap	1	3		2	
Sum	19	29	2	28	8

2.13 Sammenfatning

De 86 tidsskriftene som har respondert i undersøkelsen kan regnes som et representativt utvalg av danskspråklige tidsskrifter med forskningsformidling. Alle typiske utgivelsesmodeller er representert.

Mange av dem er vitenskapelige tidsskrifter hvor innholdet i hovedsak består av forskningsartikler, mens andre er hybridtidsskrifter hvor forskningsartiklene inngår som en mindre del av stoffet, og hvor leserkretsen i større grad representerer en profesjonsgruppe, en samfunnssektor, et populærvitenskapelig interessefelt eller kulturlivet utenfor forskningen. Hybridtidsskriftene forekommer særlig i rettsvitenskap, sunnhetsvitenskap, naturvitenskap og teknologi og i estetiske fag (dans, drama og musikk). Det er også innslag av hybridtidsskrifter i arkeologi, nordisk litteratur, erhvervsøkonomiske fag og pedagogikk. Mens hybridtidsskriftene kan utkomme med mange hefter og sider pr. år, er de vitenskapelige tidsskriftene, som stort sett kun er utbredt i humaniora og pedagogikk, ofte små og har relativt liten distribusjon.

Generelt har humaniora og samfunnsfag relativt mange danskspråklige tidsskrifter, mens naturvitenskap og sunnhetsvitenskap har relativt få, fordi man her sjeldnere publiserer på dansk. Hvis

vi regner historie og arkeologi sammen, tilhører 60 prosent av de undersøkte tidsskriftene kun fire fagområders forskningsformidling: *nordisk språk og litteratur, historie og arkeologi, pedagogikk og rettsvitenskap*. Det er særlig i disse fagområder at virkningen av fri adgang til vitenskapelige artikler på dansk vil være størst, hvis dette er ønskelig og mulig.

Særlig tidsskriftene i humaniora og pedagogikk har begrensede redaksjonelle og økonomiske ressurser. Derimot kan økonomien og ressurstilgangen være god i en del av hybridtidsskriftene som følge av et stort antall medlemsabonnenter eller et kommersielt marked av profesjonsgrupper.

Kun vel en tredjedel av tidsskriftene utgis kommersielt (utgis av forlag eller på eget forlag). De øvrige utgis av organisasjoner eller institusjoner i eller utenfor forskningen. Dette betyr at det enten er forskerne og deres organisasjoner eller institusjoner, eller andre organisasjoner eller institusjoner som bidrar til å formidle forskning, som råder over tidsskriftenes økonomi og eventuell elektronisk tilgang, i nesten to fjerdedeler av tidsskriftene. Tidsskriftene som utgis kommersielt, finnes primært innen *nordisk litteratur, erhvervsøkonomi og især i rettsvitenskap*. Her råder forlagene selv over økonomi og eventuelle elektronisk tilgang.

Av de 86 tidsskriftene utkommer 73 i trykt utgave, alle mot betaling. På den annen side er det *fri tilgang til elektroniske utgaver av hele 40 av de 86 tidsskriftene*. Blant disse må man vente en tid (embargo) på fri tilgang i 17 av tidsskriftene. I de øvrige 23 tidsskrifter, hvorav de fleste er små tidsskrifter i humaniora og pedagogikk, er det fri tilgang umiddelbart etter publisering. Dette innebærer at det er umiddelbar fri tilgang til 15 prosent av de 86 tidsskriftenes forskningsartikler, mens det er fri tilgang etter en ventetid til ytterligere 15 prosent av forskningsartiklene. Andelene av frie *artikler* er mindre enn andelene av *tidsskrifter* med fri tilgang, fordi en del av de store hybridtidsskriftene har elektronisk tilgang mot betaling.

Hele 50 tidsskrifter tillater at forfatterne arkiverer manuskripter i åpne institusjonelle arkiver. 28 tidsskrifter sier nei til arkivering. Halvparten av dem er kommersielle og innenfor rettsvitenskap. Åtte tidsskrifter har ikke svart på dette spørsmålet.

3 Analyser av muligheten for fri tilgang

3.1 Innledning

I kapittel 2 har vi sett at tidsskriftenes størrelse, utbredelse, redaksjonelle ressurser og utgivelsesmodell i stor grad varierer mellom fagene. I noen fag står vi overfor relativt mange små vitenskapelige tidsskrifter som utkommer med små ressurser, mens vi i andre fag har færre og større hybridtidsskrifter med mye annet stoff enn forskningsartikler og relativt gode redaksjonelle ressurser. I førstnevnte gruppe finnes en del tidsskrifter som ennå ikke utkommer elektronisk, men også relativt mange som gir fri elektronisk tilgang vitenskapelige artikler. I sistnevnte gruppe er tidsskriftene i større grad tilgjengelige i elektronisk form, men mot betaling eller medlemskap.

I dette kapittelet skal vi gi et mer nyansert bilde av mulighetene for fri tilgang ved å inndele tidsskriftene etter hva slags forlagsrelasjon (eller utgivelsesmodell) de har, dvs. samme inndeling som i *tabell 2.5 og 2.6* ovenfor. Slik skal vi *beskrive situasjonen* for mindre og klart definerte grupper av tidsskrifter og gi *vurderinger av mulighetene for fri tilgang* i hver gruppe.

3.2 Foreningstidsskrifter (uten forlag)

Blant de 86 tidsskriftene er det 27 som utgis av foreninger uten medvirkning fra forlag. Som vist i *tabell 2.6*, forekommer disse foreningstidsskriftene særlig i humaniora og pedagogikk, i naturvitenskap og teknologi, og i sunnheitsvitenskap. De skiller seg i to klare grupper:

- I *humaniora og pedagogikk* er foreningstidsskriftene vitenskapelige tidsskrifter med små årgangsvolumer. De redaksjonelle ressurser er sparsomme i de fleste tidsskrifter, noe som vitner om en begrenset økonomi som i hovedsak er basert på medlemsavgifter. Siden det i hovedsak dreier seg om vanlige vitenskapelige tidsskrifter, kan man gå ut fra at forskerne selv avgjør utgivelsesmodellen gjennom sin forening.
- I *naturvitenskap og teknologi og i sunnheitsvitenskap* finnes seks foreningstidsskrifter som for det meste er store og har god tilgang til redaksjonelle ressurser. Alle er *hybridtidsskrifter* hvor man kan regne med at de redaksjonelle ressurser i det vesentlige medgår til annet stoff enn forskningsartiklene. Også her må man anta at medlemsavgifter har stor betydning for økonomien i tidsskriftene, som altså utkommer med flere formål enn å formidle forskning. I hybridtidsskrifter kan man ikke forvente at det primært er forskere som tar beslutninger gjennom foreningen.

I den første av de to gruppene, som teller 21 tidsskrifter i humaniora, pedagogikk og bibliotekvitenskap, er det 11 tidsskrifter som *kun utkommer i trykt utgave*. Det betyr at mer enn halvparten av foreningstidsskriftene i disse fagene ennå ikke utkommer elektronisk. Kommentarene fra

tidsskriftene viser at to av disse tidsskriftene som i dag kun utkommer i trykt utgave, kunne tenke seg å gi fri tilgang til en elektronisk utgave hvis man hadde økonomi til det.

Blant de øvrige ti tidsskrifter, som har elektroniske utgaver, har *samtlig åpen tilgang til den elektroniske utgaven* (fire av dem med embargo). Tre av dem utkommer kun elektronisk og gratis. Man må derfor regne med at foreningene skaffer inntektene til å drive tidsskriftet fra andre kilder enn gjennom tidsskriftet. Syv av tidsskriftene har en trykt utgave som gir abonnements- og/eller medlemsinntekter. Her må man regne med at den trykte utgaven i utgangspunktet bidrar til å finansiere den frie tilgangen til den elektroniske utgaven.

Ett tidsskrift kommenterer at fri tilgang til en elektronisk utgave ville være ensbetydende med nedleggelse av foreningen. Dette tidsskriftet utkommer med forskningsrådsstøtte. Men det er fire andre tidsskrifter i denne gruppen som også utkommer med forskningsrådsstøtte, og de har alle sammen innført elektroniske utgaver med fri tilgang.

Svarene viser for øvrig en mer negativ abonnementsutvikling for de tidsskriftene som kun utkommer trykt enn for de som har innført fri elektronisk tilgang.

Vurdering: I denne gruppen av humanistiske og pedagogiske tidsskrifter som styres av forskerforeninger med begrensede redaksjonelle ressurser og sparsom økonomi, utkommer flertallet ennå ikke elektronisk, mens noen tidsskrifter har funnet grunnlag for fri tilgang til elektroniske utgaver, i en del tilfeller med embargo. En mulighet for økt fri elektronisk tilgang kan være å la de tidsskrifter som har realisert dette møtes med de som kun utkommer trykt. Overføring av erfaringer og løsningsmodeller er antakelig viktig blant tidsskrifter med små ressurser til å ta disse skritt på egen hånd.

Den andre gruppen med seks foreningstidsskrifter på de andre hovedområdene utkommer både med trykte og elektroniske utgaver. I ett av dem betaler man for elektronisk tilgang gjennom medlemskap og/eller abonnement. De øvrige fem har fri tilgang, men to av dem med embargo. Det ene av de to (som har forskningsrådsstøtte) vurderer å fjerne embargoen, eventuelt samtidig med at den trykte utgaven opphører. For øvrig er det slik at de populærvitenskapelige tidsskriftene har umiddelbar gratis tilgang, mens tidsskriftene for profesjonsforeningene i større grad benytter betaling og embargo.

Vurdering: I denne gruppen finnes relativt ressursrike hybridtidsskrifter hvor man må regne med at forskerne alene har relativt liten innflytelse på spørsmålet om åpen tilgang til den elektroniske utgaven, men også at dette spørsmålet har vært grundig vurdert i vedkommende forening. En modell for delvis fri tilgang til elektronisk forskningsformidling, som ofte diskuteres internasjonalt og som hele tiden har vært i utvikling, er *British Medical Journal* (bmj.com). De danske foreningstidsskriftene ligger langt fremme i å utnytte de samme mulighetene for interaktive elektroniske modeller for forskningsformidling, men har altså hver især valgt forskjellige løsninger med hensyn til fri tilgang. Man kunne invitere profesjonsforeningene i sunnhetsfagene (her er flere danske tidsskrifter enn de som er med i denne undersøkelsen) til å diskutere erfaringene med ulike modeller for de elektroniske utgavene. En modell som har vært realisert i andre land, er å gi publikum fri tilgang til vitenskapelige artikler, men ikke til det øvrige stoffet i tidsskriftet.

3.3 Tidsskrifter utgitt av offentlige institusjoner

I denne gruppen er det 17 humanistiske og pedagogiske tidsskrifter (ingen i andre fag) som utgis av en offentlig institusjon uten medvirkning av forlag, se *tabell 2.6*. Tidsskriftene er relativt små, men skiller seg fra foreningstidsskriftene i de samme fagene ved at de redaksjonelle ressurser i mange tilfeller er gode eller middels gode. Alle tidsskrifter rapporterer om stabil eller økende abonnementsutvikling.

Blant de 17 tidsskriftene er det hele ni som *utelukkende utkommer i en elektronisk utgave, og den er gratis tilgjengelig*. De øvrige åtte tidsskrifter har trykte utgaver som finansieres med abonnement og/eller medlemsinntekter. Blant disse åtte er det tre som gir umiddelbar fri tilgang til elektronisk

utgave og tre som gir det med embargo. Alle seks rapporterer om økende eller stabil abonnementsutvikling. To tidsskrifter utkommer kun i trykt utgave.

Vurdering: I denne gruppen finnes en rekke tidsskrifter som har funnet modeller for fri tilgang til vitenskapelige artikler innenfor humaniora og pedagogikk. Modellene er antakelig basert på at utgivelsen finansieres innenfor institusjonsbudsjettene. Spørsmålet som da må stilles, er om tidsskriftene primært publiserer artikler fra institusjonens egne ansatte eller om de representerer forskningsformidling fra mange institusjoner i samme fag. Fra et vitenskapelig synspunkt (og i forhold til kriteriene i den bibliometriske forskningsindikator) kan det være et problem hvis modellene for fri tilgang stimulerer en situasjon hvor hver institusjon utgir sitt eget vitenskapelige tidsskrift.

3.4 Tidsskrifter i kommisjon hos forlag

I denne gruppen er det 11 tidsskrifter som utgis av forskningsinstitusjoner eller forskerforeninger i samarbeid med et forlag, som oftest i samarbeid med ett av de danske universitetsforlagene. Igjen dominerer humaniora og pedagogikk, men også øvrige samfunnsfag er representert, se *tabell 2.6* (det ene tidsskriftet som der er plassert i sunnheitsvitenskap, kunne også ha vært plassert i samfunnsvitenskap). Tidsskriftene er middels store i årgangsvolum, men rapporterer om sparsomme redaksjonelle ressurser. Abonnementsutviklingen er for det mest negativ i disse tidsskriftene.

Ett av tidsskriftene utkommer kun i elektronisk utgave, og den er umiddelbart gratis. Blant de øvrige ti tidsskrifter er det fem som utelukkende utkommer trykt og som er basert på abonnements- og/eller medlemsinntekter. Ett av disse er i ferd med å vurdere elektronisk utgave. I ett av de fem tidsskriftene som også utkommer elektronisk, kan man betale for nedlasting. I tre tidsskrifter er det fri tilgang med embargo (disse utkommer med forskningsrådsstøtte), mens det i ett tidsskrift er umiddelbar fri tilgang.

Vurdering: Forskere har som regel stor innflytelse på tidsskrifter som utkommer i kommisjon hos forlag. Til gjengjeld har forskerne et medansvar for å sikre tidsskriftets økonomi, som også skal dekke de profesjonelle tjenestene som mottas fra forlaget og som avlaster redaksjonen. Det er overraskende at nesten halvparten av disse tidsskriftene, som utkommer i kommisjon hos profesjonelle forlag, ennå ikke utkommer elektronisk. Hvilke vurderinger har forskernes organisasjoner (som alle er i humaniora og pedagogikk) her gjort i samarbeid med forlagene? Hva skal til for å komme over i elektronisk utgave?

Blant de som utkommer elektronisk, finnes tre varianter som man kunne utveksle erfaringer omkring: betaling for nedlasting, embargo og umiddelbar fri tilgang. Hva er det beste alternativet for tidsskriftet? Problemstillingen kan være interessant å ta opp i en situasjon hvor abonnementsutviklingen er negativ uansett.

3.5 Tidsskrifter som er sitt eget forlag

Fem tidsskrifter drives som et eget forlag, dvs. med en selvstendig økonomi som enten er knyttet til redaksjonen eller en stiftelse eller et fond. De finnes på alle hovedområder, se *tabell 2.6*. Alle er hybridtidsskrifter, til dels i magasinform. Kun tre av dem utgir forskningsartikler.

Alle fem tidsskrifter er basert på abonnement. Tre av dem utkommer kun trykt, mens to har embargo på sine elektroniske utgaver. Abonnementsutviklingen er negativ eller stabil.

Vurdering: Tidsskriftene i denne gruppen er i stor grad privatøkonomiske enkeltforetak basert på interesser og lesermarkeder som til dels ligger langt utenfor forskningen. Slike privatøkonomiske enkeltforetak har antakelig små muligheter til å oppnå annen form for finansiering enn gjennom abonnemeter. Tiltak for å gi fri tilgang bør i første omgang konsentrere seg om de gruppene av tidsskrifter som ligger nærmere forskningen. Slik kan man øke publikums forventning om å finne fri tilgang til forskningsformidling i elektroniske medier.

3.6 Tidsskrifter som utgis av forlag

Her inngår 26 tidsskrifter, hvorav 17 i rettsvitenskap, de øvrige i kultur- eller samfunnsfag, se *tabell 2.6*. Tre kommersielle forlag som primært utgir tidsskrifter for store profesjonsgrupper utenfor forskningen, dominerer med 21 tidsskrifter. Kun ett av de danske universitetsforlag er med her – med to tidsskrifter. (Derimot dominerer universitetsforlagene blant tidsskriftene som utgis i kommisjon, se avsnitt 3.4 ovenfor.)

Tidsskrifter som kommersielle forlag selv utgir, utkommer på forlagets egen regning og risiko. Det betyr vanligvis at tidsskriftene ikke kan gå med underskudd, i alle fall ikke etter en investeringsperiode. Det betyr også at forlaget i lengden bør tilby gode redaksjonelle vilkår. De fleste tidsskrifter i denne gruppen rapporterer om gode eller middels gode redaksjonelle ressurser. Men det finnes unntak. Fem av de forlagsutgitte tidsskriftene er innenfor humaniora, og her er ressursene sparsomme eller middels gode. Ett av disse utkommer med forskningsrådsstøtte (på et universitetsforlag).

Kun tre av tidsskriftene i denne gruppen utkommer i kun trykt utgave. De øvrige utkommer både elektronisk og trykt. Alle er basert på abonnement og/eller medlemsinntekter. I atten tidsskrifter er abonnement eller medlemskap nødvendig for tilgangen til den elektroniske utgaven. I to tidsskrifter kan man dessuten betale for nedlasting. Tre tidsskrifter gir fri tilgang etter en ventetid (embargo).

Abonnementsutviklingen er negativ i nesten alle disse tidsskriftene. Ett av forlagene ønsker ikke å opplyse om abonnementsutviklingen, men i samme fag hvor dette forlaget har sine tidsskrifter, rettsvitenskap, oppgir alle andre tidsskrifter en nedgang på mer enn fem prosent de siste tre år.

I denne gruppen er det to forlag, som begge utgir tidsskrifter innen rettsvitenskap, som ikke tillater arkivering i institusjonsarkiver («grønn tilgang») i noen form. I begge tilfeller er det tale om hybridtidsskrifter med større markeder blant profesjonsutøvere utenfor forskningen.

I kommentarene til spørsmålene om fri tilgang svarer enkelte av forlagene at dette rett og slett ikke er ønskelig, eller at det ville true tidsskriftets og forlagets eksistensgrunnlag. I en av kommentarene heter det at ideen om åpen tilgang undervurderer det forlagsredaksjonelle arbeidet som er nødvendig for tidsskriftsutgivelser.

På samme måte som med foreningstidsskriftene i avsnitt 3.2 ovenfor, kan gruppen av forlagsdrevne tidsskrifter deles i to:

- I den ene gruppen er det fem humanistiske tidsskrifter, fire i nordisk språk og litteratur og ett i teologi og religionsvitenskap. Disse tidsskriftene har akademiske redaksjoner med begrensede ressurser. Utenfor forskernes krets har tidsskriftene en allmenn interesse i kulturlivet, men ofte et begrenset salg. Disse tidsskriftene er i hovedsak spredt på kulturforlag med et bokmarked for de samme interesser.
- I den andre gruppen er det 21 tidsskrifter i samfunnsfagene, primært innen rettsvitenskap. Alle disse er hybridtidsskrifter med en veldefinert profesjonell leserkrets utenfor forskningen, fortrinnsvis blant økonomer og jurister, som representerer et relativt sikkert marked for kommersiell utgivelse. Disse tidsskriftene er konsentrert hos tre kommersielle forlag som er spesialisert på publikasjoner for de samme profesjonsgrupper.

Vurdering: I den første gruppen av mer forskningsnære humanistiske tidsskrifter bør man kunne reise en diskusjon om muligheten for økt utbredelse av tidsskriftene gjennom elektronisk tilgang ved å la redaktørene møtes med andre tidsskrifters redaktører i samme fag som har positive erfaringer med dette.

Overfor den andre gruppen av kommersielle hybridtidsskrifter er det vanskelig å hevde at «samfunnet betaler for forskningen to ganger», siden forskningsartiklene kun utgjør en mindre del av innholdet. Forlagene selv meddeler at fri tilgang ikke er ønskelig. Men det kan være verdt høre hvordan

forskerne som publiserer i disse tidsskriftene ser på muligheten til for eksempel å gi fri tilgang etter embargo, noe som i liten grad er gjennomført ennå, eller å gi fri tilgang til de relativt få originalartiklene i hvert nummer som er skrevet av forskere og som utkommer med fagfelleevaluering. Fra forskningsformidlingens synspunkt kan det være interessant at slike artikler, som ofte omhandler aktuelle juridiske, politiske eller økonomiske spørsmål, kan være en viktig informasjonskilde for pressen. Og pressen søker helst informasjon der hvor det er fri tilgang.

3.7 Sammenfatning

Muligheten for fri elektronisk tilgang til forskningsformidling – både som realitet og potensiale – finnes i størst grad hos de tidsskrifter som utkommer uavhengig av forlag hos institusjoner og foreninger, dernest hos de tidsskriftene som institusjoner eller foreninger utgir i samarbeid med et forlag. Fri tilgang finnes i minst grad hos de tidsskriftene som forlagene eier og driver selv på kommersiell basis, og her synes potensialet av samme grunn å være minst. Men dette bildet nyanseres hvis vi også bemerker fagforskjeller.

I **humaniora og pedagogikk**, som omfatter 51 av de 86 tidsskriftene, er tidsskriftene som oftest små og har begrensede økonomiske ressurser. Mange av dem er *foreningstidsskrifter*. Overraskende mange av disse utkommer ennå kun i trykt utgave, mens noen tidsskrifter på den helt andre siden har funnet grunnlag for fri tilgang til elektroniske utgaver, i en del tilfeller med embargo. Det er også mange tidsskrifter i disse fagene som utgis av *offentlige institusjoner*, og blant disse er det relativt mange som allerede har funnet modeller for fri elektronisk tilgang til vitenskapelige artikler. Modellene er antakelig basert på at utgivelsen finansieres innenfor institusjonsbudsjettene. En del humanistiske og pedagogiske tidsskrifter utkommer i *samarbeid med (i kommisjon hos) forlag*. Blant dem er det også overraskende mange som ennå ikke utkommer i elektronisk utgave. Det samme gjelder for fire humanistiske tidsskrifter som *eies og drives av forlagene* som de utkommer på. Bildet er altså svært variert. Fri tilgang til elektroniske utgaver er langt på vei realisert i tidsskrifter som drives av institusjoner og i enkelte tilfeller i foreningstidsskrifter. På den annen side er en elektronisk utgave ennå ikke realisert av forlagene i en del tilfeller. Muligheten for økende fri tilgang til de mange små og ressursvake tidsskriftene i humaniora og pedagogikk består antakelig i å la tidsskriftene og deres utgiverorganisasjoner møtes. Da kan man vise frem og diskutere de relativt mange tilfellene hvor fri elektronisk tilgang allerede er realisert.

I **samfunnsfagene** (foruten pedagogikk) er 26 tidsskrifter med i denne undersøkelsen, herav 18 er i rettsvitenskap. Her dominerer kommersielle utgivelsesmodeller hvor noen få forlag eier og råder over tidsskriftene. I mange tilfeller er det tale om hybridtidsskrifter hvor både innholdet og leserkretsen i mindre grad er dominert av forskere. Forlagene selv meddeler at fri tilgang ikke er ønskelig. Men det kan være verdt å høre hvordan forskerne som publiserer i disse tidsskriftene ser på muligheten til for eksempel å gi fri tilgang etter embargo, noe som i liten grad er gjennomført ennå, eller å gi fri tilgang til kun de relativt få originalartiklene i hvert nummer som er skrevet av forskere og som utkommer med fagfelleevaluering.

I **sunnhetsvitenskap** er kun seks tidsskrifter med i undersøkelsen (fordi man sjeldnere publiserer på dansk her). Det typiske tidsskrift utgis av fagets danske profesjonsforening og har mange abonnenter og god økonomi. Blant disse finnes flere varianter: fri elektronisk tilgang, både med og uten embargo, og betaling gjennom abonnement og/eller medlemskap. Muligheten for å få fri elektronisk tilgang i alle disse tidsskriftene kan være å åpne for fri tilgang til *vitenskapelige* artikler, men ikke til det øvrige innholdet. Dette er en kjent modell internasjonalt, og man kan regne med at tidsskriftene allerede har vurdert den.

I **naturvitenskap og teknologi** er kun tre tidsskrifter med i undersøkelsen (fordi man sjeldnere publiserer på dansk her). Alle tre har sine største målgrupper utenfor forskningen, og alle har fri tilgang til den elektroniske utgaven, det ene med embargo.

Sammenfattende ser det ut til at potensialet for økt fri elektronisk tilgang til forskningsformidling i *danskspråklige* tidsskrifter er størst blant de mange tidsskrifter i *humaniora* og *pedagogikk*, dels fordi disse tidsskriftene i mindre grad er preget av veletablerte kommersielle interesser og i større grad utkommer med et allment siktemål, dels fordi man her finner velfungerende eksempler på fri elektronisk tilgang side om side med tidsskrifter som ennå kun utkommer i trykt utgave.

Potensialet for å øke den frie elektroniske tilgang er ellers størst i *tidsskrifter som eies av organisasjoner eller institusjoner med tilknytning til forskningen* og som enten utgir tidsskriftet selv eller i kommisjon hos et forlag. I denne typen tidsskrifter er fri tilgang allerede mest utbredt, men på den annen side er det relativt mange som ennå ikke utkommer i elektronisk form.

I tidsskrifter som eies og drives av kommersielle forlag, eller som selvstendige kommersielle enheter, er elektroniske utgaver mer utbredt, men til gjengjeld avhengig av betaling. Fri tilgang etter embargo er i liten grad gjennomført ennå. Forskere som publiserer i disse tidsskriftene kan ha interesse av at dette gjennomføres.

Vedlegg A – Oppdragsbeskrivelse

Kommissorium for analyse af markedet for dansksprogede tidsskrifter

Med henblik på at styrke beslutningsgrundlaget vedr. dansksprogede tidsskrifters situation i forbindelse med implementeringen af Open Access i Danmark er det besluttet at gennemføre en analyse af markedet for dansksprogede tidsskrifter.

Analysen skal give et klart og objektivt overblik over disse publikationskanaler, deres type af indtægter og betydning for fagområdets videnskabelige kommunikation og meritering.

Resultaterne af undersøgelsen vil være af stor værdi som fundament for de videre overvejelser på området, herunder synliggørelse af niveauet for disse publiceringskanalers digitale formidling samt behov for en eventuel fælles national e-publiceringsplatform for disse tidsskrifter.

Analysens udgangspunkt er data fra autoritetslisten i den bibliometriske forskningsindikator (BFI). Autoritetslisten er underopdelt i 67 fagområder og én tværvidenskabelig liste. Tidsskrifterne er entydigt placeret i én faggruppe, for at undgå overlap mellem faggruppernes valg af tidsskrifter. For de 67 fagområder er der i 2010 samlet identificeret 183 dansksprogede tidsskrifter under hvilke følgende oplysninger er blevet registreret:

- Titel
- ISSN
- Niveau i BFI
- Antal registrerede artikler publiceret i 2010
- Antal registrerede dansksprogede artikler publiceret i 2010

Undersøgelsens udgangspunkt er data fra autoritetslisten i den bibliometriske forskningsindikator (BFI). FI leverer disse data til Gunnar Sivertsen (NIFU - Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning). Dataene fra BFI suppleres, så nedenstående elementer inkluderes i konsulentens undersøgelse og endelige rapport:

Om tidsskriftet

- a. Titel
- b. ISSN
- c. Startet år
- d. Antal udgivelser pr. år
- e. Antal sider pr. år
- f. Udgiver
- g. Forlag (hvis forskellig fra udgiver)
- h. Redaktør(er)
- i. Redaktionsadresse[r]
- j. URL til tidsskriftets hjemmeside

Redaktøren(e)s arbejde

- e. Arbejdet er honoreret (ja/delvis/kun lidt/nej)
- f. Arbejdet indgår som lønnet hovedstilling (ja/delvis/kun lidt/nej)
- g. Assisteres af redaktionssekretær (ja/delvis/kun lidt/nej)
- h. Assisteres fra forlaget (ja/delvis/kun lidt/nej)

Artikler

- a. Benyttes peer review (ja/delvis/nej)

- b. Forfatterkreds (lokal/hele Danmark/også udlandet)
- c. Forfattere (mest forskere/også andre grupper)

Produktion og distribution

- a. Trykt udgave (nej/ja, med betalt abonnement/ja, som del af medlemsafgift/ja, gratis)
- b. Elektronisk udgave (nej/ja, med betalt abonnement/ja, som del af medlemsafgift/ja, gratis)
- c. Hvis trykte eksemplarer, hvor mange
- d. Hvis betalende abonnenter, hvor mange
- e. Hvis betalende medlemmer, hvor mange
- f. Abonnementsudvikling (stabil/ned med 5 procent eller mere sidste 3 år/op med 5 procent eller mere sidste 3 år)

Overvejer tidsskriftet at indføre gratis elektronisk distribution?

- a. Nej, dette har vi ikke overvejet
- b. Nei, men det har været overvejet
- c. Ja
- d. Ja, det er allerede gennemført

Data vedrørende Open Access til indtastning i SHERPA/RoMEO

FI har godkendt den af Gunnar Sivertsen fremlagte metode for indhentning af data og udarbejdelse af endelige rapport, som indeholder følgende elementer:

- Gunnar Sivertsen er ansvarlig for analyse af indhentet data og kombination heraf med data fra den bibliometriske forskningsindikator samt udarbejdelse af endelige rapport.
- Underleverandør Birger Larsen, IVA - Det Informationsvidenskabelige Akademi, inddrages i indhentningen af ovennævnte data.

Gunnar Sivertsen skal levere en endelig rapport med tilhørende datasæt til FI's godkendelse, der beskriver markedet for dansksprogede tidsskrifter med udgangspunkt i ovennævnte data. Herunder skal niveauet for disse publiceringskanalers digitale formidling synliggøres. Den endelige rapport skal leveres i Word-format.

Den endelige rapport offentliggøres på Styrelsen for Forskning og Innovations hjemmeside.

Gunnar Sivertsen vurderer, at data om indtægter og andre økonomiske aspekter ved tidsskrifter kan være vanskelige at indhente, hvorfor det foreslås at kontakten til redaktionerne i første omgang ledsages af en skrivelse fra FI, hvori undersøgelsens formål synliggøres. Et af direktøren for FI underskrevet brev til dette formål vedlægges konsulentkontrakten.

Vedlegg B – 86 tidsskrifter som er med i undersøkelsen

Hovedområde	Titel	Faggruppe
HUM	(Pré)Publications	Engelsk, Romansk, Tysk etc
HUM	1066, tidsskrift for historie	Historie
HUM	Aigis	Græsk og Latin
HUM	Aktuel forskning. Litteratur. Kultur og Medier	Nordisk litteratur og språk
HUM	Arkæologisk Forum	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
HUM	Arkæologiske Skrifter	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
HUM	By, marsk og geest	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
HUM	Bygningsarkæologiske Studier	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
HUM	Chaos	Teologi og Religionsvidenskab
HUM	Danish Musicology Online	Dans, Drama, Musik
HUM	Dansk teologisk Tidsskrift	Teologi og Religionsvidenskab
HUM	Danske Talesprog	Lingvistik
HUM	Grundtvig-Studier	Teologi og Religionsvidenskab
HUM	Jacobseniana	Nordisk litteratur og språk
HUM	Journalistica	Medier og Kommunikation
HUM	K&K. Kultur og Klasse	Nordisk litteratur og språk
HUM	Kirkehistoriske Samlinger	Teologi og Religionsvidenskab
HUM	Kritik	Nordisk litteratur og språk
HUM	Kulturstudier	Kulturvidenskab
HUM	Landbohistorisk Tidsskrift	Historie
HUM	Lolland-Falster 2011	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
HUM	Meddelelser om Konservering	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
HUM	MedieKultur. Journal of media and communication research	Medier og Kommunikation
HUM	Musikterapi i psykiatrien Online (MIPO)	Dans, Drama, Musik
HUM	NyS, Nydanske Sprogstudier	Nordisk litteratur og språk
HUM	Nyt fra Sprognævnet	Nordisk litteratur og språk
HUM	Passage	Nordisk litteratur og språk
HUM	Peripeti	Dans, Drama, Musik
HUM	Seismograf/DMT	Dans, Drama, Musik
HUM	Sjæk'len. Årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet	Historie
HUM	Skandinaviske Sprogstudier	Nordisk litteratur og språk
HUM	Spring - tidsskrift for moderne dansk litteratur	Nordisk litteratur og språk
HUM	Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik	Nordisk litteratur og språk
HUM	Studier i Nordisk	Nordisk litteratur og språk
HUM	Sønderjyske Årbøger	Historie
HUM	Tidsskrift for Islamforskning	Teologi og Religionsvidenskab
HUM	Tidsskriftet Dansk Musikterapi	Dans, Drama, Musik
HUM	Tidsskriftet Grønland	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
HUM	Tidsskriftet SFINX	Kunsthistorie og Billedkunst
HUM	Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie	Arkæologi, Konserveringsvidenskab
NAT/TEK	Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift	Biologi
NAT/TEK	Geoforum perspektiv	Geofag og Klima
NAT/TEK	Trafik & Veje	Byggeri og anlægsteknik
SAM	Arbejdsretligt tidsskrift	Retsvidenskab
SAM	Cursiv	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Dansk Biblioteksforskning	Biblioteks- og informationsvidenskab
SAM	Dansk Pædagogisk Tidsskrift	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Erhvervsjuridisk Tidsskrift	Retsvidenskab
SAM	EU-Ret & Menneskeret	Retsvidenskab
SAM	Finans/Invest	Erhvervsøkonomiske fag
SAM	Juristen	Retsvidenskab
SAM	Kvinder Køn og forskning	Kønforskning

SAM	Ledelse & Erhvervsøkonomi	Erhvervsøkonomiske fag
SAM	Læring og Medier (LOM)	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Miljøretlige Afgørelser og Domme	Retsvidenskab
SAM	MONA	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Nordisk Tidsskrift for Selskabsret	Retsvidenskab
SAM	POLITIK	Statskundskab
SAM	Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Retfaerd	Retsvidenskab
SAM	Revision & Regnskabsvæsen	Retsvidenskab
SAM	Samfundsøkonomen	Statskundskab
SAM	Skat Udland	Retsvidenskab
SAM	Skattepolitisk Oversigt	Retsvidenskab
SAM	Specialpædagogik	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	SR-Skat	Retsvidenskab
SAM	Tidsskrift for Bolig- og Byggeret	Retsvidenskab
SAM	Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Tidsskrift for Familie- og Arveret	Retsvidenskab
SAM	Tidsskrift for Kriminalret	Retsvidenskab
SAM	Tidsskrift for Landbrugsret	Retsvidenskab
SAM	Tidsskrift for Miljø	Retsvidenskab
SAM	Tidsskrift for Skatter og Afgifter	Retsvidenskab
SAM	Tidsskrift for socialpædagogik	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Uddannelseshistorie	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Ugeskrift for Retsvæsen	Retsvidenskab
SAM	Unge Pædagoger	Pædagogik, Uddannelse, Didaktik
SAM	Økonomi og Politik	Statskundskab
SAM	Økonomistyring & informatik	Erhvervsøkonomiske fag
SUND	Dansk Veterinærtidsskrift	Veterinærmedicin
SUND	Forum for Idræt	Idrætsforskning
SUND	Kultur & Fritid	Idrætsforskning
SUND	Tandlægebladet	Odontologi
SUND	Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund	Folkesundhed
SUND	Ugeskrift for Læger	Medicin

Vedlegg C – Følgebrev til tidsskriftene fra Styrelsen for Forskning og Innovation

Direktøren

Til rette vedkommende

Styrelsen for Forskning
og Innovation

Ministeriet for Forskning, Innovation
og Videregående Uddannelser

Information om undersøgelse af dansksprogede tidsskrifter

For at sikre et fuldt belyst beslutningsgrundlag har Styrelsen for Forskning og Innovation igangsat en undersøgelse, der skal give et objektivt billede af markedet for dansksprogede, videnskabelige publikationskanaler samt disses betydning for fagområdets videnskabelige kommunikation og meritering.

Som redaktion for et helt eller delvist dansksproget videnskabeligt tidsskrift er I derfor blevet kontaktet med henblik på deltagelse i undersøgelsen.

Undersøgelsen gennemføres i forbindelse med Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelsers arbejde med at effektivisere den forskningsfaglige videndeling, herunder implementeringen af – for brugerne – fri adgang til videnskabelige artikler.

Undersøgelsens respondenter er udvalgt med udgangspunkt i følgende faktorer:

- Tidsskriftet er publiceringskanal for fagfællebedømte forskningsfaglige artikler.
- Publicering i tidsskriftet har givet point i den bibliometriske forskningsindikator i 2010.
- Tidsskriftet er dansksproget.
- Tidsskriftet er organisatorisk forankret i Danmark.

Dermed inkluderer undersøgelsen *ikke* populærvidenskabelige tidsskrifter, forlag for fagbøger, antologier eller monografier.

For at sikre analysens validitet er det afgørende, at flest mulige tidsskrifter deltager i undersøgelsen. Data vil selvfølgelig blive behandlet fortroligt. Den endelige analyse vil være offentlig tilgængelig på styrelsens hjemmeside i løbet af foråret/sommeren 2012.

Spørgsmål til undersøgelsens metode og anvendelse af data bedes rettet til:

NIFU, Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

Dr. art. **Gunnar Sivertsen**

Tlf.: (+47) 22 59 51 80

E-mail: gunnar.sivertsen@nifu.no

15. februar 2012

**Styrelsen for Forskning
og Innovation**

Bredgade 40

1260 København K

Telefon 3544 6200

Telefax 3544 6201

E-post fi@fi.dk

Netsted www.fi.dk

CVR-nr. 1991 8440

Direkte:

Telefon 7231 8307

Telefax

E-post ruoj@fi.dk

Sagsnr. 11-120433

Dok nr. 2196270

Side 1/2

eller

IVA, Det Informationsvidenskabelige Akademi
Lektor **Birger Larsen**
Tlf. (+45) 32 34 15 20
E-mail: blar@iva.dk

På forhånd tak for jeres deltagelse i undersøgelsen.

Med venlig hilsen

Hans Müller Pedersen

Styrelsen for Forskning
og Innovation

Side 2/2

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no